

Док се у Скопљу изводи грандиозни подухват преуређења и изградње центра града, серија међунационалних сукоба у БЈР Македонији показује да је, двадесет година после проглашења независности, будућност ове државе и даље неизвесна. Упркос покушају тражења ослонаца и идентитета нове државе у давним временима великих краљева античке Македоније, брутални физички сукоби махом младих Македонаца и Албанаца сведоче о дубоком јазу између два народа, док се у албанским политичким круговима поново отворено говори о стварању Велике Албаније и отцепљењу западног дела земље.

Иако је портпарол македонске владе Мартин Мариноски саопштио да мартовски сукоби између Македонаца и Албанаца представљају "мале, изоловане инциденте", само две недеље дана је дошло до серије инцидената у Струги и околини, који су кулминирали сагоревањем православне цркве Свети Никола у селу Лабуниште, старе два века, а такође и у фебруару прошле године у скопској тврђави Кале избила права мала битка за музеј. Опасност по опстанак Македоније, угрожене етничким поделама, није умањила ни Охридски споразум, који су власти у Скопљу морале да прихвате 2001. под притиском тзв. међународне заједнице, иако су тада однеле војну победу над албанским сепаратистима. Иако су њиме Албанци у Македонији добили ексклузивна права, каква готово да нема ниједна национална мањина на свету, а држава практично федерализована, Охридски споразум није задовољио многе Албанце, из чијих се редова често упућују захтеви за његовим изменама, односно редефинисањем односа између Македонаца и Албанаца, као и самог уређења Македоније.

Иако је промовисан као решење за грађански рат, Охридски споразум је створио основу за трајну нестабилност у Македонији, нарушио концепт грађанског друштва, и омогућио бројне злоупотребе етничког принципа у остваривању права. Нову снагу албански шовинисти у Македонији су добили после проглашења тзв. независног Космета 2008.

године, а мартовски сукоби били су још један повод да албански политичари понове своје старе захтеве. Обе албанске партије у Македонији – и владајућа Демократска унија за интеграцију и опозициона Демократска партија Албанаца су се јавно заложиле за стварање Велике Албаније, када то буде могуће. Мендух Тачи, лидер ДПА, изјавио је чак и да је Македонија "експериментална држава у којој су Албанци и даље жртве убијања и мучења", а да су су Македонци „фашисоидно расположени према Албанцима, више него пре 20 година“.

Иако многи не верују у њен опстанак, Македонија је недавно прославила две деценије постојања. Затегнути међунационални односи и тешке економске прилике ће међутим и убудуће бити извор нестабилности, док радикални албански кругови неће одустати од припајања западног дела земље Великој Албанији. Положај Македоније у овом тренутку додатно компликује стратешко опредељење за чланство у ЕУ и НАТО, јер је Скопље због спора са Грчком, још увек далеко од пуноправног чланства у тим организацијама.

Међунационални сукоби, спорови са суседима и лоша перспектива евроатлантских интеграција чине Македонију усамљеном и веома рањивом. Распад земље засад није вероватан, али је питање да ли ће у једном тренутку Албанци добити подршку западних сила за своје планове, као што су је добили приликом оружаних сукоба 2001. Албанци већ чине више од трећине становништва, и није стога искључена могућност да Македонија у будућности поново постане поприште великог словенско-албанског сукоба.